

מת? אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, אָבָא אָבָא, בְּדָבָר אֶחָד מִסְפִּיק לָהֶם, בְּחֻטְאוֹ שֶׁל אוֹתוֹ (בִּין שְׁאוֹתוֹ) נָחַשׁ הַכְּרוּף בְּזַנְבוֹ לְמַעְלָה, מִשָּׁךְ טַעַם בְּחֻטְאוֹ. מַה זֶה בְּחֻטְאוֹ? בְּחֻטְאוֹ אוֹתוֹ הַנָּחַשׁ (וְלֹא בְּחֻטְאֵי אֲחֵרָא) וּמַהוּ? דְּבוּר פִּי, כִּי בְּחֻטְאוֹ מֵת, טַעַם אוֹתָהּ מְשִׁיכוֹת שֶׁל אוֹתוֹ נָחַשׁ הַכְּרוּף בְּזַנְבוֹ, בְּחֻטְאוֹ וְדָאֵי.

רַקְחוּ רַבֵּי אֶלְעָזָר בְּכַחוּ בֵּין זְרוּעוֹתָיו, וּבְכוּ כָּל הַחֲבָרִים. אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתֵינוּ, הַשְּׂאִירוּנִי אֶצֶל אָבָא, שְׂעֵד עֲכָשׁוּ לֹא הִתְיַשְׁבָּה רוּחִי (רוּחִי). אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר לְרַבֵּי יוֹסִי, אָמַר כְּמָה יָמִים וְשָׁנִים לְתִינוּק הַזֶּה? אָמַר לָהֶם, חֲבָרִים, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, אֵל תְּבַקְשׁוּ זֶה, שְׁהָרִי עוֹד לֹא הִגִּיעוּ עָלָיו חֲמֵשׁ שָׁנִים.

אָמַר לוֹ רַבֵּי אֶלְעָזָר, חֵס וְשְׁלוֹם, שְׁהָרִי בְּעֵין טוֹבָה אֲנִי מְשַׁגְּיחִים בּוֹ. וְמָה שְּׂאֲמַרְתָּ חֲמֵשׁ שָׁנִים, אוֹתָם חֲמֵשׁ שָׁנִים (בְּרֵאשִׁית מַה) אֲשֶׁר אֵין חֲרִישׁ וְקָצִיר, שְׁלֹא תִקְצַר אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים. אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר לְרַבֵּי אָבָא, נִשְׁבַּח כָּאֵן עַד שְׁבַעָה יָמִים כְּדִי שֶׁהִתְיַשַׁב הַבַּיִת. שְׁהָרִי כָּל שְׁבַעָת הַיָּמִים שֶׁהִנְשָׁמָה יוֹצֵאת מִהַגּוֹף, הוֹלֶכֶת עֲרֻמָּה. וְכַעַת שְׁחֻזָּה, עַד עֲכָשׁוּ לֹא הִתְיַשְׁבָּה בְּמִקּוּמָה עַד שְׁבַעָה יָמִים.

אָמַר רַבֵּי אָבָא, כְּתוּב (דְּבָרִים טו) פִּתַח תְּפַתַּח אֶת יָדְךָ לְאַחִיךָ לְעִנְיָךָ וּלְאַחִינְךָ. פְּסוּק זֶה הָרִי לְמַדְנֹו אוֹתוֹ, שְׁלֹא יִשְׁאִיר אָדָם אֶת הָעִנִּי שְׁלוֹ וְיִתֵּן לְאַחֵר. הָרִי רַבֵּי יוֹסִי חֲמִיד בְּבֵית חֲלִי, גִּלְף וּנְגַמֵּל אִתּוֹ חֶסֶד, וְאַחַר שְׁנַחְזוֹר, נִכְנָס בְּזֶה. וְהָרִי כָּל זְמַן שְׁגִלְף וְנַחְזוֹר בְּדָרְךָ זוֹ, נִרְאֶה תַּחֲתֵת הַמַּתִּים. אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר, וְדָאֵי כִּף הוּא. נִשְׁקוּ אֶת אוֹתוֹ תִּינוּק, בְּרַכּוּהוּ וְהִלְכוּ.

אָמַר רַבֵּי אָבָא, תְּמַהֲנִי עַל

אָמַר הֵהוּא נְנוּקָא, אָבָא, אָבָא, בְּחַד מְלָה סְגִי לֹן, בְּחֻטְאוֹ דִּהֵהוּא (ס"א בֵּין דִּהֵהוּא) נָחַשׁ דְּכָרִיךְ בְּזַנְבִּיהָ לְעִילָא, מְשִׁיךְ טַעַמָא בְּחֻטְאוֹ, מָאִי בְּחֻטְאוֹ. בְּחֻטְאוֹ דִּהֵהוּא נָחַשׁ. (וְלֹא בְּחֻטְאֵי אֲחֵרָא) וּמָאִי אִיהוּ. מְלוּלָא דְּפוּמִיָּה, כִּי בְּחֻטְאוֹ מֵת, טַעַמָא דִּהֵהוּא מְשִׁיכוֹ דִּהֵהוּא נָחַשׁ דְּכָרִיךְ בְּזַנְבִּיהָ, בְּחֻטְאוֹ וְדָאֵי.

נְטַלְיָה רַבֵּי אֶלְעָזָר בְּתוּקָפִיָּה, בֵּין דְּרוּעוּי, וּבְכוּ כְּלָהוּ חֲבָרֵיָא. אָמַר לֹן, רַבָּנָן, שְׁבוּקוּ לִי בְּהַדֵּי אָבָא, דְּעַד פְּעֵן לֹא אֲתִישְׁבָּא רוּחִי (ס"א רוּחִי). אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר לְרַבֵּי יוֹסִי, אֵימָא כְּמָה יוֹמִין וְשָׁנִין לְהָאֵי נְנוּקָא. אָמַר לֹן, חֲבָרֵיָא, בְּמִטּוֹ מְנִיכּוֹ לֹא תַבְעוֹן דָּא, דִּהָא עַד לֹא מְטוֹן עָלוּי חֲמֵשׁ שָׁנִין.

אָמַר לִיָּה רַבֵּי אֶלְעָזָר, חֵס וְשְׁלוֹם, דִּהָא בְּעֵינָא טָבָא אֲשַׁגְּחָנָא בִּיהָ. וְמָה דְּאֲמַרְתָּ חֲמֵשׁ שָׁנִין, אֵינּוֹן חֲמֵשׁ שָׁנִין (בְּרֵאשִׁית מַה) אֲשֶׁר אֵין חֲרִישׁ וְקָצִיר. דִּלָּא תִקְצוֹר לִיָּה לְעִלְמִין. אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר לְרַבֵּי אָבָא, נִיתִיב הָכָא עַד ז' יוֹמִין, בְּגִין דְּאֲתִישְׁבָּא בֵּיתָא. דִּהָא כָּל שְׁבַעָה יוֹמִין דְּנִשְׁמַתָּא נִפְקַת מִן גּוּפָא, אֲזִלַּת עֲרִטִילָאָה. וְהִשְׁתָּא דְּאֶהְדְּרַת, עַד פְּעֵן לֹא אֲתִישְׁבַת בְּדוּכְתָהָא, עַד שְׁבַעָה יוֹמִין.

אָמַר רַבֵּי אָבָא, כְּתִיב (דְּבָרִים טו) פִּתַח תְּפַתַּח אֶת יָדְךָ לְאַחִיךָ לְעִנְיָךָ וּלְאַחִינְךָ, קָרָא דָּא, הָא תְּנִינָן לִיָּה, דִּלָּא יִשְׁבוּק בְּר נֶשׁ עֲנִיָּא דִּילִיָּה, וְיִהִב לְאַחֵרָא. הָא רַבֵּי יוֹסִי חֲמוּף בְּבִי מְרַעִיָּה, נִיזִיל וּנְגַמֵּל חֶסֶד עֲמִיָּה. וּבְתַר דִּנְהַדְּר, נִיעוּל בְּהָאֵי. וְהָא כָּל זְמַנָּא דִּנְהַדְּר וְנִהַדְּר בְּאַרְחָא דָּא, נְחִמֵי תַּחֲתֵית הַמַּתִּים. אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר וְדָאֵי הָכִי הוּא, נִשְׁקוּהוּ לְהֵהוּא נְנוּקָא, בְּרַכּוּהוּ וְאֲזַלוּ.

אָמַר רַבֵּי אָבָא, תּוּוּהֵנָּא עַל דְּרִדְקֵי דְּדָרָא דָּא,

הַדְרָדְקִים שֶׁל דוֹר זֶה, כַּמָּה חֲזַק כַּחַס, וְהֵם סְלֻעִים גְּדוֹלִים רַמִּים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרֵי חִלְקוֹ שֶׁל אָבָא בְּעַל הַדּוֹר הַזֶּה, שֶׁהָרִי בְּיָמָיו רָצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְקִין שְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת שֶׁלוֹ וּלְעֻשׂוֹת לָהֶם יְשׁוּב גְּדוֹל וְעֲלִיּוֹן פְּרָאוּי, שֶׁהָרִי לֹא יִהְיֶה כְּדוֹר הַזֶּה עַד שְׂיָבֵא מְלֶכֶךְ הַמְּשִׁיחָא. הֲלָכוּ.

עַד שֶׁהָיָה הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אָבָא, הָרִי שְׁנֵינוּ, עַל אֶחָד עֶשֶׂר דְּבָרִים בָּאִים נִגְעִים עַל בְּנֵי אָדָם, וְאֵלוֹ הֵם: עַל עֲבוּדָה זָרָה, וְעַל קְלָלַת הַשֵּׁם, וְעַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְעַל גְּנֻבָה, וְעַל לְשׁוֹן הָרַע, וְעַל עֲדוּת שֶׁקָּרָה, וְעַל דִּין שֶׁמְקַלְקֵל אֶת הַדִּין, וְעַל שְׁבוּעַת שְׁוֹא, וְעַל שְׁנִכְנֹס בְּתַחוּם חֲבֵרוֹ, וְעַל הַחוּשֵׁב מִחֻשְׁבוֹת רְעוּת, וְעַל הַמְּשַׁלַּח מְדָנִים בֵּין אַחִים. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אִף עַל עֵין הָרַע. וְכֻלָּם שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנָה.

עֲבוּדָה זָרָה מִנֵּין? שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת לב) וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת הָעַם כִּי פָרַע הוּא כִּי פָרַעַה אֶהְרֵן. מַה זֶה כִּי פָרַע הוּא? שֶׁלְקוֹ בְּצַרְעַת. כְּתוּב כָּאֵן כִּי פָרַע הוּא, וְכְתוּב שָׁם, (ויקרא יג) וְהִצְרֹעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנָּגַע בְּגִדָיו יִהְיֶה פְרָמִים וְרָאֵשׁוּ יִהְיֶה פְרוּעַ. וְעַל קְלָלַת הַשֵּׁם, שְׁכָתוּב (שְׁמוּאֵל א יז) הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגְּרוּ ה' בְּיָדֵי, וְכְתוּב (ויקרא יג) וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן.

אָמַר רַבִּי אָבָא, דְּבַר זֶה לֹא הִתְיָשַׁב, וְצָרִיךְ לַעֲיֵן בּוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּפֶּךָ הוּא בּוֹדְאֵי, פְּלִשְׁתֵּי זֶה קְרוּב לִיְחוּסוֹ שֶׁל דּוֹד הַזֶּה, וְכֵן עֲרַפָּה הַזֶּה, וְהֵינּוּ מֵה שְׁכָתוּב (שְׁמוּאֵל א יז) מִמַּעֲרֻכּוֹת פְּלִשְׁתִּים. אֵל תִּקְרֵי מִמַּעֲרֻכּוֹת, אֲלֵא מִמַּעֲרוֹת פְּלִשְׁתִּים, שְׁשָׂמוּ אֶת אִמּוֹ כַּמַּעֲרָה הַזֶּה. וְכֵינֵן שְׁכָתוּב וַיִּקְלַל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דּוֹד בְּאֵלֵהָיו, וְכָכָל הַסְּתַפְּל בּוֹ דּוֹד בְּעֵין רַעָה. וְכָכָל מְקוֹם שֶׁהָיָה מִסְתַּפְּל בְּעֵין רַעָה,

כַּמָּה תִּקְיָפָא חִילֵיָהּ, וְאֵינוֹן טְנָרִין רַבְרָבִין רַאמִּין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זַכָּאָה חוֹלְקִיה דְּאָבָא, מְאִרִיה דְּדָרָא דָא. דְּהָא בְיוֹמוֹי, בְּעֵי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַתְקָנָא, תְּרִין מְתִיבְתִין דִּילֵיהּ, וְלִמְעַבְד לוֹן יְשׁוּבָא רַבְרָבָא וְעֲלָאָה כְּדָקָא יֵאוּת. דְּהָא לֹא יְהָא כְּדָרָא דָא, עַד דִּיִּיתִי מִלְכָּא מְשִׁיחָא. אֲזֵלוּ.

עַד דִּהוּוּ אֲזֵלִי, אָמַר רַבִּי אָבָא, הָא תְּנִינֵן, עַל חַד סְרִי מְלִין נִגְעִין אֲתִיין עַל בְּנֵי נָשָׂא. וְאֵלִין אֵינוֹן: עַל עֲבוּדָה זָרָה. וְעַל קְלָלַת הַשֵּׁם. וְעַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת. וְעַל גְּנֻבָה. וְעַל לְשׁוֹן הָרַע. וְעַל עֲדוּת שֶׁקָּרָה. וְעַל דִּינָא דְּמְקַלְקֵל יֵת דִּינָא. וְעַל שְׁבוּעַת שְׁוֹא. וְעַל דְּעֵאל בְּתַחוּמָא דְּחֲבֵרִיהּ. וְעַל דְּמַחְשָׁב מַחְשְׁבִין בִּישִׁין. וְעַל דְּמְשַׁלַּח מְדָנִים בֵּין אַחִים. וְאֵית דְּאִמְרֵי, אִף עַל עֵינָא בִישָׂא. וְכֻלְהוֹ תְּנִינֵן בְּמִתְנִיתָא.

עֲבוּדָה זָרָה מִנֵּין. דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת לב) וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת הָעַם כִּי פָרוּעַ הוּא כִּי פָרַעַה אֶהְרֵן. מֵאִי כִי פָרוּעַ הוּא. דְּאֵלְקוֹ בְּצַרְעַת. פְּתִיב הָכָא כִּי פָרוּעַ הוּא, וְכְתִיב הָתָם, (ויקרא יג) וְהִצְרֹעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנָּגַע בְּגִדָיו יִהְיֶה פְרוּמִים וְרָאֵשׁוּ יִהְיֶה פְרוּעַ. וְעַל קְלָלַת הַשֵּׁם, דְּכְתִיב, (שְׁמוּאֵל א יז) הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגְּרוּ יְיָ בְּיָדֵי, וְכְתִיב, (ויקרא יג) וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן.

אָמַר רַבִּי אָבָא, מְלָה דָא לֹא אֲתִישְׁבָּא, וְאֶצְטְרִיךְ לְעֵינָא בֵיהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָכִי הוּא וְדָאֵי, פְּלִשְׁתֵּי דָא קְרִיב לִיְחוּסָא דְּדוֹד הָוָה, וְכֵרָה דְּעֲרַפָּה הָוָה, וְהֵינּוּ דְּכְתִיב, (שְׁמוּאֵל א יז) מִמַּעֲרֻכּוֹת פְּלִשְׁתִּים, אֵל תִּקְרֵי מִמַּעֲרֻכּוֹת, אֲלֵא מִמַּעֲרוֹת פְּלִשְׁתִּים, דִּישׁוּיָהּ לְאִמִּיהּ כַּמַּעֲרָתָא דָא. וְכֵינֵן דְּכְתִיב, (שְׁמוּאֵל א יז) וַיִּקְלַל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דּוֹד בְּאֵלֵהָיו, אִסְתַּפְּל בֵּיהּ דּוֹד בְּעֵינָא בִישָׂא. וְכָכָל אֲתֵר דִּהוּה מִסְתַּפְּל